

# LÁNGOLÓ SZÍVEK

(Az ezüstoffú leány: Mordvin népmesék)

**O**tt, ahol a Szura nagy kanyart ír le, van egy mélységes mély örvénykút. Ez örvénykút mélyéből esős éjszakákon zokogás hallatszik. Ki zokog, és miért zokog, már régóta senki sem tudja. Kérdeztem erről nagyapámat, Purgaj atyát – ő sokat tudó ember, több mint száz évet élt, tudja, hogy miről beszélgetnek a madarak, miért és honnan fúj a szél, s a füvekről is mindent tud. Ő mondta nekem:

- Annak az örvénykútnak a mélyén egy lány sír, a lángoló szívű Dana.
- Hogy került oda? – kérdeztem.
- Hallgasd csak, így történt.

Réges-régen Purginye villámistennek megtetszett Vegyava vízistennő. Találkoztak, s e találkoztatások után született Vegyavának egy szépséges szép leánya. Ezüstpölcsőben aludt, s a tó mélyén növekedett. S amint nőtt, napról napra csak szépült. Egyre hallgatja, amit róla beszélnek, de ő maga nem beszél. Idővel megértette aztán Vegyava, hogy a lánya néma. Bánatosan könyörgött Niske istennek, mondván:

- Miért adtál neki ilyen szépséget, ha nem adtál neki hangot?

Növekedett Dana, nagylánnyá serdült, s szépsége csak nőttön-nőtt. Mikor a folyóban úszott, a halak játszottak vele, a fűzfák meghajoltak előtte. Nagyon szeretett a folyó partján egy fatörzsön üldögelni.

Egyszer, amint ott ül, hallja: az erdőből, a hegyről valaki jön lefelé, és énekel; egyre közelebb jön, egyre közelebb, majd előbukkan az erdőből egy délceg ifjú. Dana nem menekült el tőle, a helyén maradt. A legény közeledett hozzá. Duvarnak hívták.

- Mit csinálsz itt, te gyönyörű leány?

A lány nem felelt semmit. Az ifjú ismét megpróbált beszélgetni vele. A lány csak hallgatott. És akkor szótlanul megfogták egymás kezét, s az erdőbe mentek sétálni.

Másnap ismét eljött Duvar. Találkoztatni kezdtek, nagyon megtetszett neki a lány. Először azt hitte, hogy szégyenlős, azért nem beszél, de aztán megértette, hogy néma, nem tud beszélni. Szíve elborult. De Dana akkor

már annyira megszerette, hogy nem tudta elképzelni, hogyan élhetne nélküle. Éjjel-nappal őt várta. De elmúlt egy nap, el kettő, s az ifjú nem jött. Mikor ismét eljött, azt mondta:

– Hallgass rám, Dana, én nem szeretek szótlanul járkálni veled az erdőben. Ha lenne hangod, minden jó lenne, elvennélek feleségül.

Dana elkeseredett: honnan szerezzen azt, ami nincs? De Duvar szíve kőből volt, semmire sem gondolt, megfordult, és szó nélkül elment.

Nagyon bántódott Dana, így gondolkodott magában: „Mit is tegyek, honnan vegyek hangot, hogy Duvar visszajöjjön hozzám?”

Egy este ott ült megint az erdő szélén, s hallja: a másik oldalról két ember jön, egy legény és egy leány. A lány dalba fogott, olyan csodás hangon énekelt, hogy csengett az egész erdő. A madarak is elcsendesültek, őt hallgatták. Dana kijebb jött az erdőből, s csak hallgatja. A legény s lány leért a folyóhoz. A fiú fehér bőrű, szép, erős, magas, a lány pedig vékony, görbelábú, arca szeplős, orra nagy, ajka vastag, egészében csúnya. De a hangja olyan varázs, olyan szépség volt, hogy éjjel-nappal elhallgatná az ember. A legény így szólt:

– Ó, Nanda, gyönyörű a hangod, ha te magad is egy kicsit szebb volnál, az idők végeztéig együtt élhetnénk.

A lány elszomorodott:

– Honnan vegyem a szépséget? Nem születik mindenki szépnek. Vannak nálam csúnyábbak is a földön.

De a legény nem hallgatott rá, megfordult és elment. Otthagyta a lányt a folyó partján. A lány nagyon elkeseredett, s így gondolkodott:

– Legjobb lesz, ha a folyóba veszek, s ezzel vége a bánatnak.

Alig gondolta végig, mellette termett Dana, s kezével, jelekkel magyarázta neki:

– Cseréljünk: én neked adom a szépségem, s te nekem adod a hangod.

Megértette Nanda és beleegyezett. Dana intett a karjával: egy hatalmas hullám emelkedett fel a vízből, végigsöpört rajtuk tetőtől talpig. Mikor a víz visszahúzódott, Nanda gyönyörűnél is gyönyörűbb lett, s Dana szépsége mint ha sose lett volna, de felkiáltott, s ezüstös hang csendült a torkából. S hogy semmi vissza ne változhassék, elsietett onnan, s lebukott a vízbe. Nanda hazament. Őt hangja vesztetten is feleségül vette a jó legény, s életük végéig boldogan éltek, sok gyermekük született.

Dana pedig otthon szépen zengő dalokat tanult, s még azon az estén kijött, és énekelni kezdte őket. Odaszállt hozzá a szél, Zehel, s Dana azt mondta neki:

– Szél, vidd el énekem Duvar falujába, s mondd: van már hangom, jöjjön el!

Fölkapta Zehel, a szél, Dana énekeit, s hegyen át vitte Vecskuz faluba, ahol Duvar lakott. És Duvarnak éppen szomorúság ült a szívében. A ház előtt ült, és Danára gondolt. Meghallotta az éneket, s rögtön rohanni kezdett az erdőn át. Dana pedig elé szaladt. Az erdő mélyén találkoztak. A hold pedig látta, hogy valami baj van. Elrejtőzött a felhők mögé, hogy Duvar észre ne vegye Dana szépségének múltát. Egész ősszel elő sem bújt.

Duvar és Dana minden éjjel találkozott. Gyönyörű időszak volt. De ahogy múlt az ősz, az éjszakák hidegebbek lettek.

Egyik éjjel Dana azt mondta Duvarnak:

– Duvar, nagyon fázom. Miért állunk itt a hidegben, gyere hozzám. A tó mélyén van a házam. Most üres. Eléldgelünk ott tavaszig, aztán kijövünk.

Elábrándozott Duvar, majd így szólt:

– No, menjünk.

Kézen fogta Dana Duvert, de csak egy lépést tettek a vízben – a fiút tűzként égette a jeges víz. Duvar megállt és azt mondta:

– Nem, Dana, ma nem megyek hozzád. Látod, az ingem is kopott, és háncs-saru van a lábamon. Szégyellem magam anyád előtt. Nem így szoktak házasodni. Hallgass csak, mit teszünk: hazamegyek, jobb inget, új csizmát veszek fel, megbeszélem a dolgot szüleimmel, és holnap-holnapután eljövök érted, magammal viszek. A hideg telet ott töltjük el együtt.

Dana pedig ezt válaszolta:

– Becsapsz.

– Purginye sújtson rám villámával – fogadkozott Duvar –, ha nem jövök, ha nem tartom szavamat!

Elbúcsúztak, Duvar hazament. Dana várta őt egy este, várta két este, három... Duvar nem jött. Rosszat sejtett Dana, nyugtalan lett, odahívta a szellemet, s mondta neki:

– Szállj el a faluba, szél, tudd meg, mit csinál Duvar.

Elszállt a szél. Kis idő múlva visszatért, s Dana fülébe súgta:

– Duvar megnősült, elhagyott téged. Most tartja a lakodalmát.

Felkiáltott Dana, zokogni kezdett, felzúgott az erdő, a folyón haragos hullámok tornyosultak, az égen hirtelen hatalmas felhők gyülekeztek, megfeketedtek, s a falu felé szálltak. Aztán kétszer-háromszor megdördült az ég. És azon a helyen, ahol Duvar lakott, csak néhány üszkös fadarab maradt. Aztán Purginye ismét visszatért oda, ahol Dana tartózkodott, s újra lecsapott, de most a Szurára. A folyó medre ott kettévált, s egy mélységes mély örvénykút keletkezett benne. Purginye hangos szóval megszólalt:

– Dana, menj be ebbe az örvénykútba, s ott várj addig, míg egy hozzád méltó, lángoló szívű ifjú nem születik a földön. Ahhoz gyere majd ki. Csak vele találhatod meg a boldogságod.

Dana leereszkedett az örvénykútba. S azóta várja az ifjút, és zokog.